
Do školy na vozíku cestička

Do školy na vozíku cestička

LIDOVÉ NOVINY

4.2.2008, autor: Daniela Iwashita

Redaktorka LN a současně vyučující na vysoké škole vyzkoušela, jak se jezdí na univerzitu desítkám studentů, kteří jsou trvale odkázáni na invalidní vozík. Na vlastní kůži poznala, jak se překonávají schody a kde jsou slabá místa veřejné dopravy.

Když dosednu, trochu to zastudí. Je polovina ledna a mrholí, ale nemrzne. Od domu v pražské Jaromírově ulici pod Nuselským mostem zamíříme na nejbližší tramvajovou zastávku. Pojedeme společně na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy na náměstí Jana Palacha.

Jezdím tam každou středu učit, ale dneska je všechno jinak: Nepojedu sama, ale se třemi průvodci. Nebudu cestovat přímo, ale tramvaj na Florenc a dále autobusem. A cesta ke katedře české literatury nepotrvá šestnáct minut jako obvykle, ale hodinu. Proč tak složitě?

Na vozíku se v Praze dostanu jen do některých tramvajů, autobusů a stanic metra - tedy akceptují-li podmínky Dopravního podniku hlavního města Prahy a nejezdím „ilegálně“ s vozíkem po eskalátoru.

Týž dopravní podnik v lednu znatelně zdražil jízdné. Občanské sdružení Asistence, kde pracuje i můj dnešní průvodce Erik Čipera, se při té příležitosti rozhodlo upozornit na to, že pražská doprava lidi na vozíku poměrně systematicky vyřazuje z činného života v centru.

Například studenti Karlovy univerzity (vloni tam studovalo 42 lidí s omezenou pohyblivostí, z toho na Filozofické fakultě 12) mohou sice s vozíkem na okraji města do metra nastoupit, ale na většině stanic v centru už nevystoupí.

Sdružení Asistence upozornilo v listopadu otevřeným dopisem ředitele dopravního podniku Martina Dvořáka na konkrétní nedostupné stanice a nabídl mu, aby si cestování na vozíku Prahou vyzkoušel. Nevyzkoušel, neodpověděl. Vyzkoušelo to ale několik zastupitelů a novinářů a své zkušenosti publikovali na www.asistence.org. Jako průvodce jim sdružení nabídlo vedle asistenta i člověka, který takovou cestu podstupuje denně. S námi jede student andragogiky Jakub Neubert a jeho asistent Jiří Engliš.

Čert vyletěl z elektriky

Nízkopodlažní tramvaj 24 má přijet v jedenáct. Blíží se k nám nová stříbrná souprava. Jiří s Erikem mávají na řidiče. Ten hned po zastavení vyskočí a gestikuluje na ně, aby se na nízký výstupek do tramvaje nesnažili vyjízďet vozíkem sami, že sundá plošinu. Jakmile do vozu najedeme, dává ji železným hákem zpátky. Děkujeme a říkáme, že vystoupíme na Florenci. „Já ale na Florenc nejedu, tohle je sedmička.“ Omylem jsme nastoupili do jiné tramvaje. Řidič zůstává klidný, plošinu zase sklopí a nechá nás vystoupit. Za sedmičkou mezitím zastavila čtyřadvacítka. Její řidič našťvaně vyletí, plošinu shodí na zem, a jakmile nás asistenti vystrkají do vozu, pustí ji s prasknutím zpátky na podlahu k mým nohám. Při rozjezdu sebou tramvaj prudce trhne a zabrzděné vozíky se rozjedou taky. Jakub a Jiří mají zkušenosti s oběma typy řidičů. Vstřícnost prý převažuje, ale nelze se na ni spolehnout. Tam, kde obvykle pokračuju osmnáctkou rovně ke stanici Národní třída, čtyřadvacítka odbočuje do Lazarské, kolem Pedagogické fakulty UK. Tamní studenti na vozíku nemohou vystoupit ani na Národní, ani na Můstku, nejbližší metro je pro ně až Muzeum. Pomalu se blížíme k Florenci a na vystupování se vůbec netěším. Asistent mě ale uklidňuje, že tam je vysoký nájezd a řidiče nepotřebujeme. Když pak vystoupíme, přejedeme asi sto metrů k zastávce autobusu. Třináct minut budeme čekat. Pořád mrholí, klukům to nevdá. Poprosím je, aby se mnou popojeli pod střechem. Lidi v zastávce hned uvolňují místo a vzápětí se diskrétně rozprchnou.

Ted' mží do vlasů jim. Už to vypadá, že autobus přijel dřív, ale tenhle má schody, čekáme tedy dál na nízkopodlažní. Pak cesta probíhá hladce a brzy vystupujeme u fakulty. Ale ještě nejsme v budově. K majestátnímu podloubí vedou majestátní schody.

Nahoru po schodišti dolů

Jakub schodiště před fakultou vždy překonává tak, že poprosí asistenta a kolemjdoucí, aby ho vynesli. Další převýšení ve vestibulu zdolá pomocí dlouhé plošiny, která vypadá, že se po ní spíš koulejí sudy. Nechce se mi ani být nošena, ani se koulet, a tak hledáme bezbariérový vchod v průjezdu. Váháme u neznačených zvonků, ale náhle se vrata otevírají samy. Po rampě snadno vyjedeme k suterénnímu výtahu, ale ten má zámek a my nemáme klíč. Obracíme se zpět. Najednou se ve dvoře zjevuje jako deus ex machina pan údržbář a ptá se, jestli tu studujeme, anebo jsme tu jen dneska. Jakub odpovídá, že studuje, já, že jen dneska. „Tak vám odemknu,“ říká směrem ke mně, „a vám,“ obrací se k Jakubovi, „dám klíč.“ Výtah je úzký a krátký, abych se tam i s vozíkem dostala, musí z něj můj asistent Erik sundat stupačky, a pak se do zbylých centimetrů krychlových sám nějak poskládá. Tento výtah končí ve třetím patře, ale my potřebujeme do čtvrtého. Vystoupíme tedy už v přízemí, odkud vyjedeme do čtyřky větším výtahem z vestibulu. V přízemí ale poznávám svůj omyl: cestou k vestibulu je ještě jedna kratší řada schodů! Takže zpátky do malého výtahu -ale nejde to, je zamčený a klíč nemáme. Erik tedy schody oddrcná s vozíkem dolů, a pak už jsme před výtahy, kterými se dostanu na pracoviště. Po budově mi to trvalo čtvrt hodiny místo obvyklých dvou minut. Na své krátké cestě jsem ovšem nezaznamenala řadu věcí, které studentům na vozíku pomáhají. V první řadě jejich vlastní vůle nenechat se zastrašit. Studentka sociologie Jitka Rudolfová jezdí z Klecan do školy přes Kobylisy metrem a v Jinonicích navzdory předpisům vystupuje po eskalátorech. Dopravní podnik formální dikcí argumentuje, že „nelze technicky zajistit bezpečnou stabilizaci invalidního vozíku na jedoucích stupních šikmého schodišťového pásma, jeho uvolněním je ohrožena bezpečnost osoby na invalidním vozíku a bezpečnost ostatních osob na schodovém pásmu“. Jitka ale tvrdí: „Pokud to asistent umí, jsou eskalátory a metro pro obě strany vcelku pohodlným a rychlým způsobem cestování.“ A cestou z bariérové stanice Palmovka mi demonstruje, že tím druhé opravdu neohrožuje. Podmínkou je ale dobrý a kamarádský asistent. S jejich hledáním z řad studentů univerzita vypomáhá (viz <http://ipc1.cuni.cz/asist/home.htm>). Takže Jitce asistuje blízká spolužačka, a to je pro obě příjemné, přirozené i výhodné - za asistenci se platí. Michaela Skokanová z Pedagogické fakulty UK zase studuje učitelství na speciálních školách. Její spolužáci si v příštím semestru cestování na vozíku vyzkoušejí. V příbězích Michaely a Jitky je přítom klíčový jeden společný lidský moment: obě prošly integrovanou výukou už na základní škole a měly učitelky i spolužáky, kteří je podpořili, ale nelitovali. Dnes obě studují, pracují a také se nelitují ani nedají.

Největší bariéra na světě

I když univerzita a dopravní podnik logicky poukazují na velkou finanční a technickou náročnost při odstranění bariér, nakonec nejhůř zdolatelnou bariérou je ustrašený či úřední přístup lidí. Fyzické překážky lze totiž často překonat (ač ne odstranit) důvtipem. Nabyli jste například z naší cesty dojem, že do vestibulu FF UK se člověk na vozíku sám nikdy nedostane? Omyl! S kopií Jakubova nového klíče stačí vyjet zamykacím výtahem ze suterénu do prvního patra a pak výtahem „pro všechny“ sjet do přízemí. Není to přítom tak zdlouhavé, jako když Michaela jezdí z Chodova na Vyšehrad. Ze dvou tamních nástupišť metra je bezbariérové jen jedno, a zrovna to na Chodov. Michaela tedy Vyšehrad nejdřív přejeďe, na následující I. P. Pavlova přestoupí do protijedoucího vlaku a hurá zpět na Vyšehrad. Když se takto člověk zocelí v Pražské integrované (tak se to nazývá!) dopravě, už ho nezaskočí ani zamčený bezbariérový výtah. Anebo poznání, že hodláte-li v líhni českých humanitních myslitelů vyjet ze suterénu do přízemí, nejkratší cesta vede přes první patro.